

Utmaningar i krisens kölvatten: Hur kan arbetslösheten hindras bita sig fast?

Laura Hartman

Svaret beror på...

- Risken för långsiktiga effekter?

Hur motverka dessa?

- Stimulera efterfrågan – finanspolitik
- Stärka arbetslösa och hindra utslagning – arbetsmarknadspolitik

Risken för långsiktiga effekter

- Jämviktsarbetslösheten kan öka (KI: 1 %-enhet)

Varför?

- Förlust av branschspecifik kompetens → sökaktivitet försvagas
- Ändrad lönebildning, "insiders" ställning gentemot "outsiders" förstärks
- Utslagning från arbetskraften

- Effekterna troligen mindre än på 1990-talet pga strukturreformer och välfungerande lönebildning.

Vad kan politiken åstadkomma?

- Inga underverk bör förväntas
- Kraftigare stimulanser än hittills utlovade är visserligen önskvärda...
- ...men utrymmet är begränsat.
- Arbetsmarknadspolitiken har en otacksam – men inte hopplös – uppgift i en djup lågkonjunktur.

Principer för finanspolitiken

- De automatiska stabilisatorerna ska få verka (åtstramningar ska undvikas i offentliga sektorn)
- Finanspolitiska stimulanser?
  - Offentliga investeringar
  - Riktas till hushåll med låg inkomst
  - Branschneutrala
  - Reducera företagens och hushållens osäkerhet

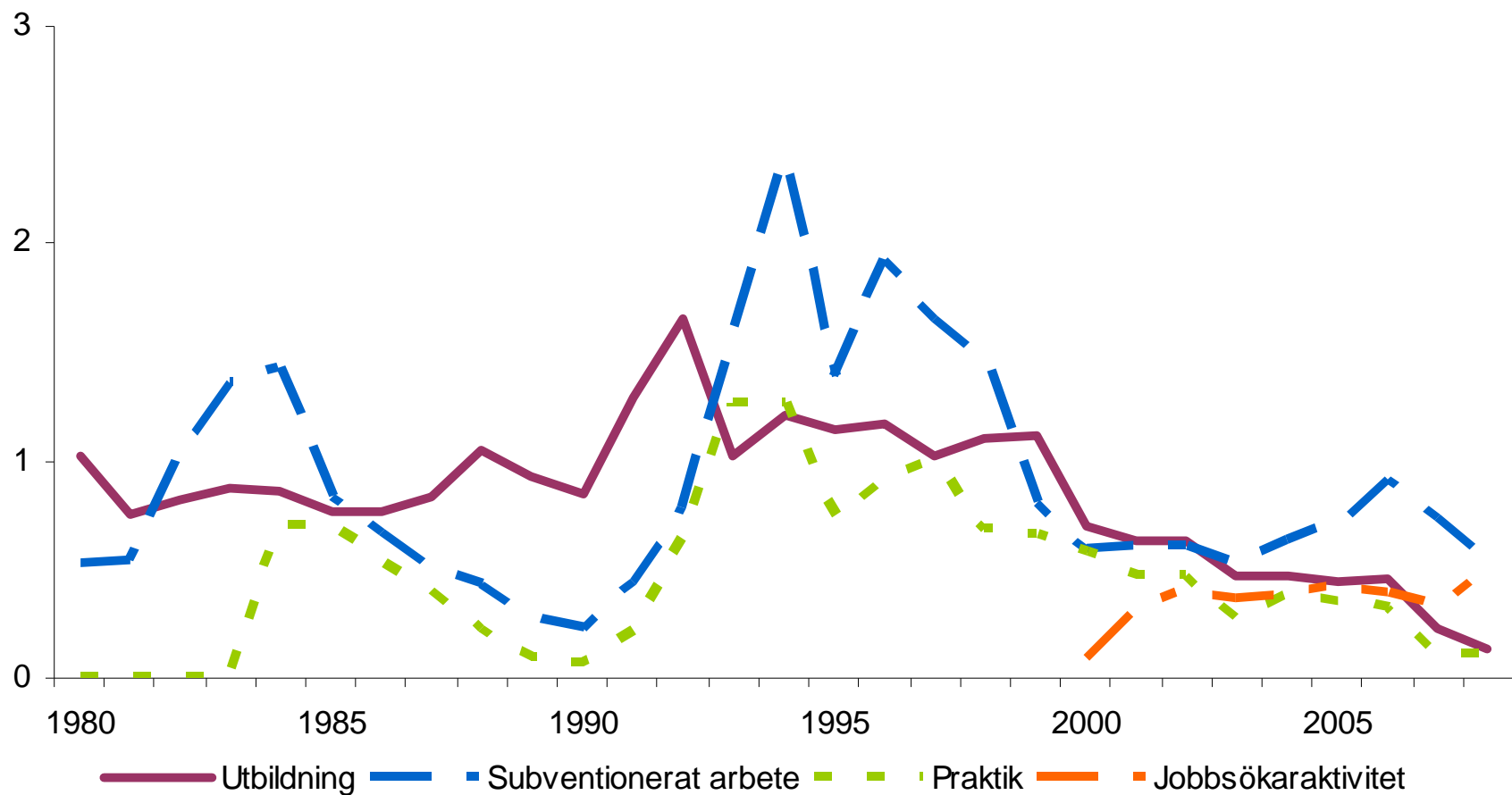
Rätt inriktning hittills...

- Fokus på kommuner, offentliga investeringar, och arbetslösa
- Breda stimulanser till hushållen har undvikits
- Riktade stimulanser till företag i vissa sektorer har undvikits (undantag ROT)

...förutom i arbetsmarknadspolitiken

- För stort fokus på jobbsökaraktiviteter – Övertro i coachning?
- Svårt att hitta praktikplatser?
- För små volymer i arbetsmarknadsutbildning

Deltagare i olika program i procent av arbetskraften

...förutom i arbetsmarknadspolitiken

- För stort fokus på jobbsökaraktiviteter – Övertro i coachning?
- Svårt att hitta praktikplatser?
- För små volymer i arbetsmarknadsutbildning
- Kan jobb- och utvecklingsgarantin fyllas med innehåll?

Aktiviteter inom jobb- och utvecklingsgarantin

(andel deltagare i procent som tagit del av olika aktiviteter under olika inskrivningstider)

Antal kalenderdagar	1-104	105-209	210-419	420-
Arbetsträning	4	8,5	13,7	17,2
Projekt	0,7	1,1	0,8	0,6
Kartläggning	25	14,6	11,3	6,9
Förstärkt arbetsträning	2,7	5,8	11,8	13,8
Arbetslivsinriktad rehabilitering	0,8	1,4	3,1	3,6
Arbetspraktik	7,3	13,9	18,3	18,4
Start av näringsverksamhet	0,5	1,5	2,2	2,4
Jobsökaktivitet med coachning	69,3	78	76,6	79,2
Utbildning	2,2	4,9	8,6	7,5
Förberedande insatser	2,1	3,3	4,5	4,7
Fördjupad kartläggning/vägledning	4,8	4,5	7,3	9,2
Praktisk kompetensutveckling	0	0	0	0
Ingen registrerad aktivitet	24,1	21,8	10,2	3,6
Antal individer	22 878	14 273	12 879	6 747

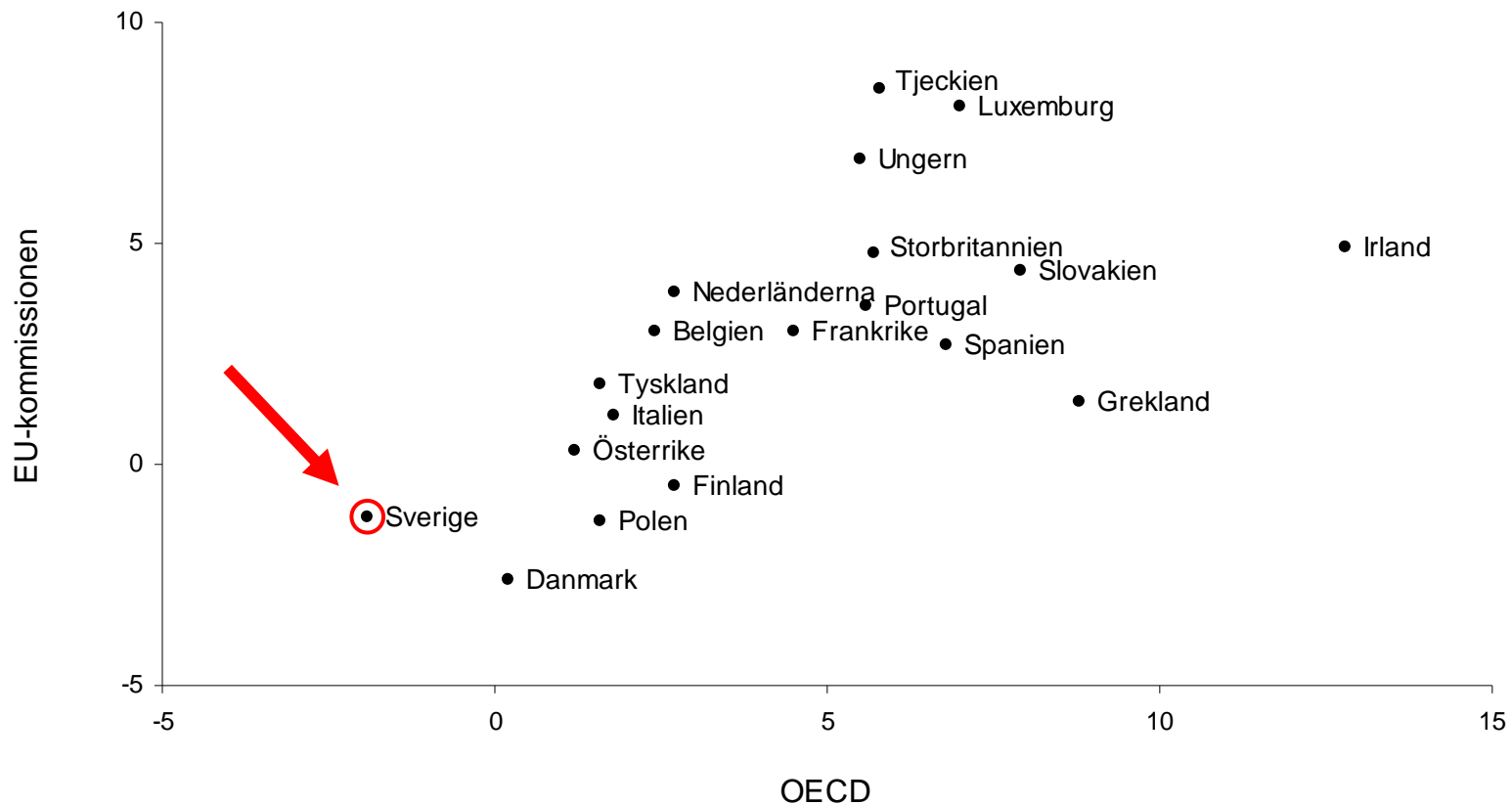
Ytterligare insatser?

- Behov?
  - starka automatiska stimulanser
  - men exceptionell konjunkturförsvagning
  - och begränsat utrymme för penningpolitiken

Ytterligare insatser?

- Behov?
  - starka automatiska stimulanser
  - men exceptionell konjunkturförsvagning
  - och begränsat utrymme för penningpolitiken
- Möjligheter?
  - starka offentliga finanser

Offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet (S2-indikatorn)

Ytterligare insatser?

- Behov?
  - starka automatiska stimulanser
  - men exceptionell konjunkturförsvagning
  - och begränsat utrymme för penningpolitiken
- Möjligheter?
  - starka offentliga finanser
  - men finns ytterligare kostnadseffektiva åtgärder?

Ytterligare kostnadseffektiva åtgärder

- Statsbidrag till kommunerna
  - regeringen har utlovat 17 mdr kr 2010-2012
  - prognosen för kommunernas skatteintäkter bara under 2009 har sänkts med 19 mdr kr sedan höstens budgetproposition
  - balanskravet begränsar kommunerna
    - kommunerna bör inte bedriva konjunkturpolitik
    - statsbidragen bör regelmässigt kompensera för stora svängningar i skatteunderlaget

Ytterligare kostnadseffektiva åtgärder

- Konjunkturberoende arbetslöshetsersättning
  - Den lämpliga avvägningen mellan försäkring och incitament för jobbsökande beror på konjunkturläget
  - Fokus på incitament är mindre viktigt under lågkonjunktur
  - Generösa villkor kan bidra till minskad osäkerhet

Ytterligare kostnadseffektiva åtgärder

- Konjunkturberoende arbetslöshetsersättning
- Avgifterna oberoende av konjunkturläget
  - Differentiering kan vara önskvärd
  - Men avgifterna ska inte behöva öka när arbetslösheten stiger i hela ekonomin

Ytterligare kostnadseffektiva åtgärder

- Konjunkturberoende arbetslöshetsersättning
- Avgifterna oberoende av konjunkturläget
- Obligatorisk arbetslöshetsförsäkring
  - Deltagandet har sjunkit
  - Statligt administrerad obligatorisk försäkring?

Ytterligare kostnadseffektiva åtgärder

- Konjunkturberoende arbetslöshetsersättning
- Avgifterna oberoende av konjunkturläget
- Obligatorisk arbetslöshetsförsäkring
- Höjda studiemedel

Åldersinriktad arbetsmarknadspolitik?

- Tveksamt om arbetslöshet är ett större problem för ungdomar generellt än för andra grupper.
  - Många heltidsstudenter
  - Kortare arbetslöshetstider
  - Mindre skada på lång sikt (än för andra)
- LAS och höga minimilöner omfördelar arbetslöshet från gamla till unga
- Pensionera inte bort arbetslöshet!

Slutsatser

- Risken för att arbetslöshet fastnar finns...
- ...men kan vara mindre än på 1990-talet
- Politiken kan inte åstadkomma underverk
- Kraftigare stimulanser än hittills utlovade är visserligen önskvärda...
- ...men utrymmet är begränsat.
- Arbetsmarknadspolitikerna har en otacksam – men inte hopplös – uppgift i en djup lågkonjunktur. Vissa förändringar önskvärda.